

SÖZ SİZDE BAY BROWN
BİR SOSYAL DEMOKRASİ MANİFESTOSU

ANTHONY GIDDENS

ÇEVİREN
ÖNUR GAYRETLİ

ANTHONY GIDDENS

Akademisyen, yazar, sosyolog, siyasetçi. Londra’da doğdu (1938). Hull Üniversitesi’nde sosyoloji ve psikoloji lisans eğitimi aldı (1959). Yüksek lisans derecesini Londra İktisat Okulu’ndan, doktora derecesini ise Cambridge Üniversitesi’nden aldı (1974). Bugüne kadar yazdığı 200’ün üstünde makale ve 29 dilde yayımlanmış 30’un üstünde kitapla son derece üretken bir sosyal bilimci olan Giddens, fail ile yapı arasındaki ilişkiyi yeni bir bakışla ele alan yapılandırma kuramıyla modern sosyolojiye damgasını vurmuş isimlerden biridir. Siyasette de faal olan Giddens, 1990’lı yıllarda merkez sol ve merkez sağın sosyal politikalarından çeşitli unsurlar devşiren “üçüncü yol” adını verdiği pragmatist bir siyaset anlayışı geliştirmiş ve bu anlayış dünya siyasetine yön veren ABD’de Bill Clinton, Almanya’da Gerhard Schroeder ve Birleşik Krallık’ta Gordon Brown gibi isimlerden büyük ilgi görmüştür. Bu itibarla Giddens, Gordon Brown’ın İşçi Partisi’nin başkanlığını yaptığı 1997-2007 yılları arasında “Yeni” İşçi Partisi’nin sosyal politikalarının inşasında kilit bir rol üstlenmiştir.

Başlıca eserleri: *Sosyal Teorinin Temel Problemleri: Sosyal Analizde Eylem Yapı ve Çelişki* (2005), *Ulus-Devlet ve Şiddet* (2005), *Sosyoloji* (2000), *Tarihsel Metaryalizmin Çağdaş Eleştirisi* (2000), *Üçüncü Yoll Sosyal Demokrasinin Yeniden Dirilişi* (2000), *Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori* (2000), *Toplumun Kuruluşu* (1999), *Mahremiyetin Dönüşümü: Modern Toplumlarda Cinsellik, Aşk ve Erotizm* (1994), *Modernliğin Sonuçları* (1994), *Max Weber Düşüncesinde Siyaset ve Sosyoloji* (1992).

ONUR GAYRETLİ

Trabzon’da doğdu (1980). Lisans ve yüksek lisans öğrenimini Dumlupınar Üniversitesi’nde sosyoloji alanında tamamladı. Boğaziçi Üniversitesi’nde İngiliz filolojisi ve Sorbonne Üniversitesi’nde Fransız filolojisi üzerine çalışmalar yaptı. On iki yıldır editör ve çevirmen olarak çalışıyor. Çevirdiği kitaplardan bazıları şunlardır: *Hegemonya ve İktidar* (2013), *Gramsci ve Eğitsel Düşünce* (2013), *Toplumsal Sınıf, Dil ve İktidar* (2014), *Zamanın Tohumları* (2020), *Ateş ve Kan: Avrupa İç Savaşı 1914-1945* (2021), *Uzak Okuma* (2021), *Başka Dünyaların Çocukları* (2021), *Olay* (2023).

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	11
ÖNSÖZ	13
GİRİŞ	19
I	
ON YIL SONRA: İŞÇİ PARTİSİ'NİN BAŞARISI VE BAŞARISIZLIĞI	36
1. <i>Yeni Demokratlar</i>	38
2. <i>Yeni İşçi Partisi'nin Siyasi Programı</i>	42
3. <i>Yolunda Giden Ne, Aksayan Ne?</i>	46
II	
RAKİPLER: BİR KÖŞEDE BROWN, DİĞER KÖŞEDE CAMERON	57
1. <i>Gordon Brown'ın Siyasi Görünümü</i>	60
2. <i>David Cameron ve "Yeni Tory Partisi"</i>	65
3. <i>Peki ya Bay Campbell?</i>	70
4. <i>Kısa Bir Değerlendirme</i>	72
III	
SÜREKLİ DEĞİŞEN DÜNYA: NASIL KARŞILIK VERİLMELİ?	77
1. <i>Küreselleşme: Nedir?</i>	77
2. <i>1997 Yılından Sonra Yaşanan Değişim</i>	82
3. <i>Yeni Demokratların Ötesinde</i>	89
4. <i>Eski İşçi Partisi'ne Dönüş Yok</i>	91
IV	
KAMU HİZMETLERİ: İNSANI İLK SIRAYA KOYMAK	99
1. <i>Devlet Ne İçin Var?</i>	100
2. <i>Kamu Hizmetlerinde Kamusal Olan Nedir?</i>	102
3. <i>Kamu Hizmetlerinde Reform</i>	107
4. <i>Finansman Krizi mi?</i>	113
5. <i>Eğitimde Söz Hakkı ve Seçme Özgürlüğü</i>	115
6. <i>Kullanıcı Ücreti: Neden Genişletilmelidir?</i>	120
7. <i>İmparatorluk Geri Dönüyor: NHS'nin Kaderi</i>	123

	5	
DAHA EŞİT BİR TOPLUMA SAHİP OLABİLİRİZ		132
1. Sosyal Demokratlar Neden Piyasa Dostu Olmalı?		133
2. Kurumsal Sorumluluk Gerçekleşmeli		137
3. Vergi: Daha Fazla Ödemeli miyiz?		142
4. Yeni Bir Eşitlikçiliğe Doğru		147

	6	
YAŞAM TARZLARINI DEĞİŞTİRME: YENİ BİR GÜNDEM		167
1. Negatif Refahtan Pozitif Refaha		168
2. İki Örnek: Engellilik ve Yaşlanma		172
3. Yaşam Tarzı ve Sağlık		177
4. İklim Değişikliği, Yaşam Tarzı Değişikliği		183
5. Bedavacılık İkilemi		186
6. İklim Değişikliği ve Yurttaşlık		188

	7	
ÇOKKÜLTÜRCÜLÜKTEN VAZGEÇMEK YOK!		197
1. Göç: Tehlike Çanları mı Çalıyor yoksa Fırsat Ayağımıza mı Geldi?		199
2. Göçü Kontrol Altına Almak		206
3. Çokkültürcülüğe Övgü		208
4. Britanya Toplumunu Bağlamında İslam		214

	8	
ADA ZİHNİYETİNDEN KURTULMAK		220
1. Britanyalı Olmak		220
2. Avrupa Sorunu		229
3. Dış Politika		234

	9	
İLERİCİ MUTABAKAT NASIL SAĞLANIR?		247
1. Pasif ve Aktif Güven		252
2. Güven ve Yeni İşçi Partisi		259
3. İlerici Bir Mutabakat		268

	10	
İŞÇİ PARTİSİ'NİN GELECEKLE SÖZLEŞMESİ		276

DİZİN		285
-------	--	-----

TEŞEKKÜR

Bir kitap yazdığınızda, pek çok insana teşekkür etmeniz gerekir. Elinizdeki çalışma, yayın süreci çok hızlı ilerlemek zorunda olduğundan daha hazırlık aşamasında özellikle Polity Press çalışanlarına çok büyük bir yük olmuştur. Tüm bu zorluklara rağmen azimle çalışmalarından dolayı Emma Hutchinson, Neil de Cort, John Thompson, Gil Motley ve Breffni O'Connor'a minnettar olduğumu söylemek istiyorum. Ayrıca tüm Polity Network ekibine, bilhassa da olağanüstü kabiliyetlerine bir de çalışkanlıklarını ekleyen Olaf Cramme, Sarah Dancy'e çok teşekkür ederim.

Kitabımın taslak metni üzerine çalışırken katkılarını eksik etmeyen Annie Bruzzone, Charles Clarke, Victor Phillip Dada-leh, Patrick Diamond, Roger Liddle, John Lloyd, Peter Riddell, James Strachan ve Tony Young'a, kapsamlı değerlendirmeleri ve can alıcı yorumlarından ötürü özel olarak teşekkür etmek isterim. Taslak çalışmamı büyük bir titizlikle okuyan ve notlar alan David Held'e şükran duygularımı sunarım. Kitabımın hazırlanmasında paha biçilmez yardımlarından ötürü Anne de Sayrah, Jean-Francois Drolet, Johanna Juselis ve Sharon Shoclat'a da ayrıca minnettarım. Ne zaman Vkay Khanna'yla karşılaşsak, kitabı tamamlamam konusunda beni teşvik etmişti.

Her şeyden önce günün önemli bir kısmında proje üzerinde çalışmam karşısında gösterdiği hoş görü ile üzerimden büyük bir yük alan Alena'ya teşekkür ederim. Elinizdeki çalışmanın taslaklarının bir kısmını, Tobago'daki tatilim sırasında kumsalda dinlenirken yazdım. Evde yaptığım çalışmalarda Sasha ve Oscar bana yarenlik ederken Maria da bilgisayarımda yaşadığım sorunları çözmemde bana destek oldu.

Son olarak Tim Berners-Lee'ye teşekkür etmeden bitirmek istemiyorum. Onunla sadece bir kez, ikimiz de İspanya'da Asturias Prenslığı Ödülü'ne layık görüldüğümüzde karşılaştım. World Wide Web'in mucidi olarak tüm hayatımızı dönüştürdü. Açıkçası internetin sağladığı imkânlar olmasaydı, kitabımın bu kadar kapsamlı olacağına ihtimal vermiyorum.

Elinizdeki çalışma, son kitabım *Europe in the Global Age* (Polity, 2006) ile izleksel bir süreklilik arz ediyor. Bu nedenle gerekli gördüğüm durumlarda, bilhassa da rakamlar konusunda bu kitabımdan yararlanmakta tereddüt etmedim.

Sayfa 48, 50, 81 ve 194'te sunulan rakamlar, hükümetin Strateji Birimi yayını olan *Strategic Audit: Progress and Challenges for the UK, 2005*'in izniyle yayımlanmıştır.

LONDRA, 7 ŞUBAT 2007

ÖNSÖZ

1988 yılının Şubat ayıydı. Washington'a gidiyordum. Tony Blair, Cherie Booth ile kabineden bir sürü bakan ve siyasi danışmanın yanı sıra gazeteciler de uçaktaki yerlerini almışlardı. Bill ve Hillary Clinton, Al Gore ve Amerikan kabinesinden bir grupla tanışmak üzere Beyaz Saray yolundaydık. Concorde'da uçuyorduk ki bu benim ilk ve son Concorde uçuşumdu. Bilenler bilir Concorde, bagajlarınızı bulmanız için fazladan üç buçuk saat harcadığınız bir uçaktır. Fırtınayı yararak Washington'a indik. Uçaktan inerken pilot bana, yalnızca aerodinamik olan Concorde'un fırtınanın içinden güvenli bir şekilde geçebildiğini söylemişti. Belki haklıydı ama bu benim için oldukça sarsıntılı bir deneyimdi.

Olanca şiddetiyle yağan yağmurun yanı sıra sert esen rüzgârın altında pistte sıraya dizilmiş ve Hollywood filminden fırlanmış misali bir sürü siyah limuzin bizi bekliyordu. Sırf bu havada dışarda kalmayalım diye limuzinlere doluştuk. Bizim limuzinde bulunan –üç ya da dört devlet bakanı ve danışmanlardan oluşan– grup, arabaya biner binmez kahkahayı basmıştı. İşçi Partisi o kadar uzun süre iktidar olamamıştı ki bu durum gerçekten garipti. Önümüzde birkaç motosikletli koruma aracı ve siren sesleri eşliğinde son sürat şehre gidiyorduk. Otoyollar, bizim geçişimizi kolaylaştırmak için kapatılmıştı.

Beyaz Saray'da görüşmeler iki gün sürdü. Bir akşam Beyaz Saray'da bir resepsiyona katıldık. Başkanla el sıkışmak için sıramı beklerken önümde Harrison Ford, arkamda ise hoş sohbetiyle Barbra Streisand bulunuyordu. Tokalaşma

merasiminin ardından ikiz piyanoda Stevie Wonder ve Elton John ile müziğin keyfine varmıştık.

Açıkçası bu durum, uzunca bir süre hocalık yaptığım Cambridge’te sosyoloji dersi vermekten biraz daha farklıydı. 1990’lı yılların başında, İşçi Partisi’nin politikalarıyla ilgilenmeye başladım. Bundan önce de İşçi Partisi’ni destekliyordum ama bu desteğim bir seçmen ilgisinden öteye geçmemişti. Aslına bakarsanız beni asıl ilgilendiren Gordon Brown’dı. Brown’ın o zamanki danışmanı Geoff Mulgan, sosyal teori üzerine yaptığım çalışmalar hakkında konuşmak için patronuyla görüşmemi istemişti. Modern toplumların değişen doğası, yeni bireycilik biçimleri ve (o dönem nispeten hâlâ yeni bir kavram olan) küreselleşme hakkında keyifli sohbetlerimiz olmuştu.

İşçi Partisi’nin siyasetine yönelik faal ilgim ise Neil Kinnock’un ekonomi danışmanı olan ve benim de ders verdiğim Cambridge İktisat ve Siyaset Fakültesi’nde ders veren John Eatwell aracılığıyla başladı. Bir gün John’a, siyasetin pratik tarafına nasıl dâhil olabileceğimi sormuştum. Kendisi, kısa bir süre önce Londra’da kurulmasına destek olduğu düşünce kuruluşu Kamu Politikası Araştırma Enstitüsü’nün düzenlediği bazı konferanslara ve seminerlere katılmamı önermişti. Enstitü, ilk günler çok önemli isimleri ağırlamıştı ancak Sosyal Adalet Komisyonu’nun raporu üzerine çalışan Patricia Hewitt ve David Miliband’ın benim için önemi biraz daha büyüktü. David, daha sonra Başbakan’ın Politika Birimi’nin başına geçmişti (akabinde bu rolü Geoff Mulgan üstlenecekti); Miliband beni Chequers’a, Tony Blair, Gordon Brown, Hillary Clinton, danışmanları ile Britanya ve Amerikan kabinelerinden birkaç üyenin katıldığı gayriresmî bir haftasonu seminerine davet etti.

Bu buluşma, daha sonra iştirak ettiğim benzer toplantıların ilkiydi (ikincisi Washington’da olacaktı). Demokrat Parti’yle Yeni İşçi Partisi’nin benzer geçmişlere sahip olduğu göz önüne alındığında bu buluşmaların amacı, deneyimleri

paylaşmanın yanı sıra siyasetin çıkmazları üzerine kafa yormaktı. Her iki parti de uzun süre hezimet yaşadıkdan sonra iktidara dönmüştü.

Bu tür özgün karşılaşmalar, 1998 yılından itibaren her yıl düzenlenen Aşamalı Yönetişim toplantılarını doğurmuştu. Önce New York ve Floransa'da düzenlenen toplantılar ardından Berlin ve Stockholm'de gerçekleşti; kısa bir süre önce Brezilya ve Güney Afrika gibi uzak bölgelerde yapılan toplantıların yeni durağının Şili olması planlandı. Eleştirmenler, liderlerin kendi evlerinde tribüne oynamalarından ötürü bu toplantıların herhangi bir şekilde amacına ulaşamadığını söylüyor. Bana sorarsanız bu uzmanlar her bir toplantıya yüzlerce siyaset bilimcinin katıldığını görmezden geldiğinden buralarda birçok siyasi fikrin şekillendiğini atlıyorlar.

Üçüncü Yol kitabımı, Blair ile Clinton arasındaki istikşafi görüşmelerde yer almama borçluyum.¹ Bu görüşmelerde kendimi sosyal demokrasiye daha yakın hissettim ve diyebilirim ki o zamandan beri ortanın solunda yer alan reformist bir sosyal demokratım. Britanya'da bu, Tony Crosland geleneğini benimsemek anlamına gelse de şüphesiz sosyal demokrasi dünya çapında bir harekettir. Aslında bu çalışmayı tamamladığımda, kitabı *The Renewal of Social Democracy* [Sosyal Demokrasinin Yenilenişi] adıyla yayımlamayı düşünüyordum çünkü benim açımdan üçüncü yol buydu ve bugün de bununla ilgilidir. Şayet bu ismi kullansaydım, sanırım kitabım bugünkü kadar tartışma yaratmayacak ve akademik dünyanın sınırlarını aşamayacaktı.

Gelgelelim *Üçüncü Yol* başlığı ses getirmiş, dünyanın dört bir yanında gördüğü ilgi beni şaşkına çevirmişti. Bu büyük ilginin sonucu olarak Avrupa'nın pek çok ülkesinde siyasi liderlerin ve danışmanlarının misafiri olmuş, Latin Amerika'da ve Asya'da kapsamlı geziler yapmıştım. Küreselleşmenin so-

¹ Anthony Giddens, *The Third Way*, Cambridge: Polity, 1998 (Anthony Giddens, *Üçüncü Yol*, Çev: Mehmet Özay, Birey Yayınları, 2000).

nuçlarından biri de birçok ülkede üç aşağı beş yukarı aynı tartışmaların yapılıyor oluşudur. Laf aramızda, en dikkat çekici tartışmalarımın çoğunu gelişmiş dünyanın dışında yapmıştım.

1997 yılından 2003 yılına kadar Londra Ekonomi Okulu'nun (LSE) rektörüydüm. LSE, İngiltere'nin yanı sıra pek çok ülkenin kamu politikası üzerinde dün olduğu gibi bugün de ciddi bir etkiye sahip olmuştur. Okuldaki dönemim sırasında harika bir ortam içinde olduğumu söylemek istiyorum, oradaki arkadaşlarıma çok şey borçluyum. Mesai mefhumu olmadan çalışsak da tadımlık diyebileceğim kısa kitaplar yazmaya fırsat bulabiliyordum.

Aslında bir risale olarak tasarladığım elinizdeki çalışma da zamanla denemeye dönüştü. Yazım sürecinde bir risale yazarının, fiilen nasıl yapılacağına dair herhangi bir fikir vermeden ne yapılması gerektiğini söyleme dürtüsünden kaçınmak istedim. Yeni İşçi Partisi'nin izlediği politikaların tamamına katılmadığım gibi bu politikaları hayata geçirmek için tercih ettikleri yolları da onaylamıyorum. Öte yandan hükümetin şu ana kadarki iki buçuk dönemlik performansını dikkate aldığımızda, ülkenin daha iyiye gittiğini düşünüyorum. Elbette daha üzerine konacak çok şey, yapılacak çok yenilik var.

Kitaba, internetten rastgele topladığım ve pek çok farklı versiyonunun da bulunabileceği birkaç siyasi şaka ve alıntı da serpiştirdim. Bu şakaların ve alıntılarının, metni biraz daha rahatlatacağımı umut ediyorum. Bildiğiniz gibi her şakanın altında, aynı fikirde olmasanız da bir gerçek payı vardır. İşte bazı şakaları ve alıntıları, tam da dışa vurdukları yaygın kaniya katılmadığımı ifade etmek için kullanıyorum.

Tamam, bir tane tadımlık aktarayım: Tony Blair ve Gordon Brown, birlikte parkta dolaşmaya karar verirler. “Bak” der Tony, “birbirimize karşı dürüst olalım.” “Tabii ki” diye yanıt verir Gordon, “önden lütfen.” Ve konuşma sona erer.

Blair ve Brown arasındaki ilişki gerçekten bu kadar kötü müdür ya da öyle miydi? Eh, belki zaman zaman. Sık sık söylenir ama Blair ve Brown gerçekten modern siyasetin Len-

non ve McCartney'sidir. Paul, İskoç tınısı olan bir isim ama Brown kesinlikle bu ortaklığın Lennon'ıdır. Tıpkı Lennon ve McCartney'nin ilişkilerinde olduğu gibi Blair ve Brown'ın ilişkisi de çatışmacı ve simbiyotik bir karaktere sahiptir.

Ne Lennon, McCartney'siz ne de McCartney, Lennon'sız başarılıydı. Bunu söylerken, Brown'ın parti genel başkanı ve başbakan olması durumunda yönetim krizi yaşayacağını söylemiyorum elbette. Lennon, muhteşem şarkısı "Imagine"i, kendi yolunda ilerlemeye başladıktan sonra bestelemişti. Bu anlamda Brown'ın on yıllık maliye bakanlığı tecrübesinin, başbakanlığa yönelik en iyi hazırlık olduğunu sanmıyorum. Başbakan, geniş halk kitlelerine ulaşmalı ve medyanın sonu gelmeyen didiklemelerine iyi kötü göğüs gerebilmelidir. Kendi partisinin sınırlarını aşıp ulusa ulaşabilmelidir. Her şeye rağmen Brown, olağanüstü bir kabiliyete ve entelektüel birikime sahip bir politikacıdır. Bu nedenle sıradışı bir başarı elde ederse kimse şaşırmasın derim. İnsanlar Blair'in liderlik tarzından farklı bir tarz beklentisi içinde olabilir; Tory lider David Cameron da kendisine Blair'i örnek almamış mıydı?

RAKİPLER: BİR KÖŞEDE BROWN, DİĞER KÖŞEDE CAMERON

Soru: Tony Blair ve Tanrı arasındaki fark nedir?

Cevap: Tanrı, onun Tony Blair olduğunu düşünmüyor.

Soru (Blair'in dünyayı dolaşma arzusu ile ilgili olarak):
Tony Blair ile Tanrı arasındaki fark nedir?

Cevap: Tanrı her yerdedir; Tony Blair ise Birleşik Krallık hariç her yerde.

Beğenin ya da beğenmeyin Tony Blair küresel bir figürdür. Winston Churchill ve Bayan Thatcher, savaş sonrası dönemin dünya çapında tanınan diğer Britanyalı başbakanlarıydı. 1997 yılında John Smith liderliğindeki İşçi Partisi muhtemelen seçimi kazanacaktı ve Smith'in olağanüstü bir lider olduğunu kanıtlayacağından şüphem de yoktu. Yine de Blair'in öncülük ettiği ideolojik değişimler olmaksızın fiilen meydana gelen heyelanın gerçekleşmesi pek olası değildi. Tony Blair, İşçi Partisi'ni art arda üç kere seçim zaferi yaşatan bir liderlik örneği gösterdi. Daha önce hiçbir İşçi Partisi lideri bu başarıya yaklaşamamıştı. Bununla birlikte dış ilişkiler söz konusu olduğunda Blair'in kendisini aştığını da söylemek mümkün. Uluslararası düzeyde henüz tanınmayan Brown ise varlığını süratle ve etkili bir şekilde hissettirmek zorunda kalacak.

Eh, tahmin edileceği gibi son dört veya beş yılda seçmenlerin Tony Blair'in iş yapış tarzını onaylama oranlarında ciddi bir düşüş olduğu gibi genel anlamda İşçi Partisi de bundan payını alarak önemli bir desteği kaybetti. MORI Ajans'ın 1998 yılının Mayıs ayında yayımladığı ankete göre Blair'in

hükümette bir yılını doldurmasının ardından nüfusun %67'si onun, Blair'in ülkeyi yönetme tarzını onaylamıştı. 2002 yılının Mayıs ayına gelindiğinde bu oran, bazı inişli çıkışlı dönemlerle beraber %39'a düşmüştü. 2006 yılının Temmuz ayında Tony Blair hükümeti, ülkeyi yönetme tarzı açısından anketlerde %23 ile en düşük seviyeye gerilemişti. Aynı yılın aralık ayında bu oran %30'du.¹

9 Ocak 2007 tarihinde sonuçları açıklanan bir anket, İşçi Partisi'ne verilen genel desteğin hâlâ %32 olduğunu ancak o tarihte Muhafazakârlara verilen desteğin %39 ile son on dört yılın en yüksek seviyesine geldiğini göstermiştir.² Hükümetten memnun olanların oranı %22, memnun olmadığını söyleyenlerin oranı ise %72'dir. Yapılan tüm anketlere baktığımızda, anket şirketlerinin arasında belirgin bir fark olduğu görülse de genel durum nettir. Toryler, 2007 yılının başlarında İşçi Partisi'ne karşı yaklaşık %6-7, belki de daha fazla üstünlük kurarak iktidar olmuşlardı.

Kamuoyunun David Cameron'a duyduğu güven, Blair-Brown Ara Dönemi boyunca artmaya başlamıştı. Cameron, bazı anketlerde insanlara ülke için en iyi lider olarak kimi tercih edecekleri sorulduğunda %40'a varan bir desteğe ulaşmıştı. Bununla birlikte seçmenlerin çoğu, politikalarını somutlaştıramadıklarını kabul ederek "Yeni Toryler" hakkında yargıda bulunmaktan çekinmiştir. Ankete katılanların üçte birinden fazlası, Cameron'ın, insanlar kendisini neden seçsinler sorusuna nasıl yanıt verdiğini tam olarak bilmediklerini söylemiştir. Cameron, Gordon Brown'dan daha dinamik ve hoşgörülü bulunmuş ama kimin daha güçlü lider olacağı sorusuna Brown şeklinde yanıt verilmiş.

20 yıl önce insanların temel endişelerinin başında ekonomi, işsizlik ve enflasyon geliyordu. Şimdi Britanya'nın bugün karşı karşıya olduğu en önemli sorunlarla ilgili görüşleri so-

¹ Ipsos MORI, "Political monitor: satisfaction ratings 1979-present".

² Populus Anketi, 9 Ocak 2007. *Times* dergisinin internet sitesinde bulunabilir.

rulduğunda, ekonomi, işsizlik ve enflasyon daha alt sıralarda yer alıyor. Yurttaşların yalnızca %8'i ekonominin durumunu, %6'sı işsizliği ve %2'si enflasyonu Birleşik Krallık'ın yüzleşmesi gereken temel sorunlar arasında sayıyor. Ankete katılanların %40'ı, seçmenlerin göç meselesini temel endişe kaynağını göç meselesi olarak görüyor. Bunu %38 ile NHS,³ %37 ile savunma ve uluslararası terörizm ve %30 ile kanun ve nizam izlemektedir.⁴ Somut politikaları olmamasına rağmen Torylerin şu anda bu alanların birçoğunda oransal olarak önde olmasının İşçi Partisi'nin kaygılandırması gerektiği kanaatindeyim. Toryler, bu anketlerde kanun ve nizam söz konusu olduğunda İşçi Partisi'nin yedi puan önündeler ama kısa bir süre önce yayımlanan bir anketin sonuçlarına göre göç konusunda da altı puan ilerde görünüyorlar. Kimi anketlerde ise İşçi Partisi, NHS'nin yanı sıra eğitim ve çevre konularında da Toryleri takip ediyor.

Bu tür bulguları nasıl yorumlamalıyız? Yazarken tüm meselenin Britanya siyaseti üzerinde etki yaratmak olduğunu söylemek istiyorum. Seçim sürecinin bu aşamasında altı ya da yedi puan geride olmanın pek bir önemi yoktur elbette. Böylesi bir fark, bir dereceye kadar siyasi kişiliklere bağlı olarak değişecektir. Gordon Brown başbakan olması durumunda nasıl bir performans gösterecek? Ekibiyle birlikte eşit oranda sorumluluk alacak mı? Cameron'ın gençlik ateşiyile başa çıkabilecek mi? Brown'ın tutumuna karşılık Cameron ağırlık koyabilecek mi? Yapmaya çalıştığı yeniliklere güvenmeyen bir partiyi bir arada tutabilecek mi?

Medyada ya da akademide sıklıkla yazılıp çizilmesine

³ NHS (National Health Service): 1948 yılında kurulan ve Birleşik Krallık'ta yaşayan herkesin hizmetin tam maliyetini ödemesi istenmeden kullanabileceği, devlet tarafından finanse edilen tıbbi ve sağlık hizmetlerine atıfta bulunur. Devlet hastaneleri ve aile hekimi merkezleri, NHS sistemine bağlıdır. "NHS" adını kullanan üç sistem vardır: NHS İngiltere, NHS İskoçya ve NHS Galler. Kuzey İrlanda'da Sağlık ve Sosyal Bakım ayrı olarak oluşturulmuştur ve genellikle "NHS" olarak anılır. (Çev.)

⁴ Ipsos MORI, "Political monitor".